دەقی ئەدەبی لە نیگاری کاریکاتێریدا – بەشی (3) – هەندرێن خۆشناو

لەسەر بناغەی بوونی یان نەبوونی دەقی ئەدەبی (توانج) لە کاریکاتێردا ، دەتوانرێت کاریکاتێر پۆڵێن بکرێت بۆ چەند جۆرێك ئەوانیش:

1- کاریکاتێری بێ دەقی ئەدەبی:

ئەو نیگارەیە کە لە وێناکردنی ناوەڕۆکەکەی و گەیاندنی بە جەماوەرەوە تەنیا پشت بە ئامرازە دەربڕە شێوەکارییەکان دەبەستێت، بەبێ بەکارهێنانی هیچ جۆرێك لە ئامرازە دەربڕە ئەدەبییەکان، ئەو نیگارە کاریکاتێرییە واباوە لە رۆژنامەکاندا بە یاوەری ڕستەی (بەبێ توانج) بڵاودەکرێتەوە، کە هەندێك پێیانوایە کە ئەمە توانجێکی ئەدەبی پێویستە، تەنانەت بۆ ئەمجۆرە کاریکاتێرانەش، کە لە راستیدا وانیە، چونکە زۆرێك لە رۆژنامەکان ئەم رستەیە بەکارناهێنن لەگەڵ کاریکاتێرەکەدا، لەگەڵ نەبوونیشی هیچ لە کارەکە ناگۆڕێت، بۆ نمونە لەسەر ئەم جۆرە کاریکاتێرانە، ئاماژە بە دوو کاریکاتێری هونەرمەندی لیبیایی محەمەد ئەلزەواوی دەدەین، لەگەڵ بوونی توانجی (سێزە گەرمەکان) لەگەڵ کاریکاتێرەکەدا، کەچی لەگەڵ لابردنیشی هیچ لە بابەتەکە ناگۆڕێت، لەکاریکاتێری دووەمیشدا بە لابردنی رستەی (بەبێ توانج) بەهەمان شێوە. شایانی باسە کە بوونی دەستەواژەی (بەبێ توانج) نەریتێکە لە رۆژنامەکاندا و هیچی تر نا.

2- کاریکاتێری بەکارهێنەری دەستەواژەی ئەدەبی یان ئامرازەکانی دەربڕی زمانەوانی:

ئەم کاریکاتێرەش لە بنەمادا جیاوازی نیە لەگەڵ جۆری یەکەم، چونکە ئامرازە دەربڕە ئەدەبیەکان لێرەدا رەگەزێکی زیادکراو نین لە نیگارەکە، بۆ روونکردنەوەش نمونەی کاریکاتێری هونەرمەند عەلی فەرزات دێنینەوە (بوەستە بۆ پشکنین)، کاتێك لە نیگارەکەدا دەستەواژەی (بوەستە بۆ پشکنین) دەبینین، ئەم جۆرە دەستەواژەیە توانجێك نیە یان تێخستنێك نیە بۆ نیگارەکە، بەڵکو ئەم دەستەواژەیە بەڕاستی لەسەر بەربەستەکانی پشکنین نووسراوە، بۆ

ئاگادارکردنەوەی رێبواران، بۆیە بەخۆی بەشێکە لە نیگارەکە و نابێتە رەگەزی دووەم شانبەشانی شێوەکارییەکە.

دەتوانین بڵێین ئەو دەستەواژانەی کە هەن لەم جۆرە نیگارانەدا، ناوی ئەو شتانەن کە لە نیگارەکەدا هەن، وەکو ئەوەی لەسەر دوکانێك بنووسرێت (دوکانی بەقاڵی) یان (قەسابخانە) و شتی تر لەم بابەتانە، کاریکاتێریستەکەش وێنەی گرتوون وەکو شتەکانی تری نێو بابەتەکە، لەم روانگەیەوە ئەم جۆرە کاریکاتێرانە بە شێوەیەکی تەواو پشت بە ئامرازە دەربڕە شێوەکارییەکان دەبەستن، و نیگارێکی ئاوێتە نین.